Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII Ч. 76. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го КВІТНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 21, 1954. No. 76. VOL. LXII.

ВИЛСОН ПРО БЕЗПЕКУ КРАЇНИ

Вашингтон. — Секретар оборони Чарлз Е. Вилзон заявив на Конгресовій Комісії Видатків, що американський нарід знаходиться в „релятивній безпеці" від атомової атаки. Але це його довір'я походить з того, що ЗДА готові до негайної відплати агресорові, а не з того, що повітряні сили такі сильні, що не допустять ворога на територію цієї країни. Вилсон відмовився сказати, яке число ворожих літаків зможе прорватися через оборонні лінії. Конгресмен Кларенс Кенон питався Вилсона: — Ви не можете сказати, що ні один літак не заатакує ЗДА. — Ні, відповів Вилсон, але я гадаю, що росіяни не будуть нас атакувати в найближчому часі. — Вони, казав Вилсон, бояться нас більше, ніж ми їх, бо вони знають, що ми готові до негайної відплати. На інший запит Вилсон відповів, що американський нарід є тільки релятивно забезпечений перед атомовою небезпекою. Конгресмени пригадували Вилсонові, що покійний генерал Ванденберг казав два роки тому, що 7 бомбовиків на десять зможе прорватися через ворожі лінії, але Вилсон заявив, що ця пропорція залежатиме від пори дня, погоди, способу остороги, а також від того, чи ворожа атака була б тепер, чи аж за три роки. Секретар оборони казав, що майже 10 відсотків військового бюджету призначені на розбудову летунства в найближчому фінансовому році, отже коло 3,7000,000,000 долярів дозволять розбудувати континентальну оборону. За ці гроші збільшиться охорону побережжя, радарові станції та ескадрильї літаків нищильників.

Два роди нової зброї

Вашингтон. — Команда армії повідомляє, що американські війська мають два роди нової зброї, побудованої на використанні атомової енергії. Один з цих родів зброї — кероване стрільно „Корпораль", а другий — важка ракета „Чесний Джан". Кероване стрільно „Корпораль" призначене для нищення об'єктів поза фронтом ворога і має швидкість у кілька разів більшу від швидкости звуку. Це — новий тип керованого стрільна, яким послуговується армія. Давніший тип керованого стрільна — „Матадор", — вже вислано до військових частин в Европі. „Корпораль" дістає погінну силу з ракетового мотора, а „Матадор" випускають з турболітака. Обидва роди зброї „Корпораль" і „Чесний Джан" будуть вживані під час військових вправ, що відбудуться в найближчих днях на півні ЗДА. До них можна вживати звичайного вибухового матеріялу або атомового.

Секретар праці передбачає піднесення економіки

Вашингтон. — Секретар праці Джеймс П. Мічел, заявив через радіо, що ще цього року, внаслідок піднесення економіки, число безробітних зменшиться. Мічел каже, що його оптимізм підтримує та обставина, що в місяцях лютому і березні число затруднених стабілізувалось, і тому можна передбачити, що цього року число безробітних вже не зростатиме. Крім того, за ознаки господарської стабілізації Мічел вважає і те, що впродовж першої чверти цього року видано рекордові суми на побудову нових домів. Мічел вказує, як уряд Айзенгавера бореться зі зростом господарських труднощів: зменшенням податків, побудовою дешевих домів, збільшенням старечих пенсій, поширенням соціяльного забезпечення та широким плянуванням публічних робіт, якщо цього вимагатиме економічне положення країни.

Понад 23 більйони платні урядовцям в минулому році

Вашингтон. — Хоч від часу, коли почав урядувати президент Айзенгавер, число державних урядовців зменшилося, все ж таки на 1-го січня цього року було їх на федеральній службі 2,360,000 осіб, а урядовців, які працюють у стейтових установах і місцевих самоуправах — 4,651,000. З того виходить, що на кожні 10,000 мешканців ЗДА припадає 435 урядовців. Таку статистику подає департамент торгівлі. Всі ці урядовці дістали в минулому році 23,300,000,000 долярів платні. З тієї суми державні урядовці дістали — 9,800,000,000 долярів, стейтові — 3,300,000,000, а самоуправні — 10,200,000,000. Число стейтових урядовців найбільше в стейтах Ню Йорк і Невада (320 на 10,000), а в інших стейтах воно становить тільки 220 на 10,000 мешканців.

Знецінення мехіканської валюти спричинило підвишку цін

Мехіко Сиrі, Мехіко. — Міністер скарбу Антоніо Карільйо Флорес несподівано повідомив, що з днем 18 квітня один долляр коштуватиме не 8.65, а 12.50 песа. Це знецінення мехіканської валюти вже першого ж дня викликало подорожчання товарів. У неділю ціни на імпортовані товари підскочили на 30 - 40 відсотків. Після свят піднесуться ціни на всі товари, і купці побоюються обниження торговельного руху.

В АМЕРИЦІ

● **Губернатор стейту** Небраска іменував сенаторкою пані Еву Баврінг, 62-річну власницю тваринної фарми. Вона займає становище сенатора Двайт Ґрісволда, який недавно помер. Ева Баврінг — перша жінка в Конгресі зі стейту Небраска.

● **Квейкерська організація** „Ди Амерікен Френдс Сервіс Комітi" з нагоди Великодніх свят домагалася припинити продукцію атомової й водневої бомб, які можуть спричинити „жах і смерть".

● **Нюйоркські** комуністи та їхні ліві прихильники не дістали дозволу на першотравневу параду. Вони зможуть відбути свої збори на площі „Унія", але тільки впродовж 90 хвилин.

● **Товариство** Американських Видавців Газет вимагає, щоб уряд ширше інформував громадянство про те, що діється в ЗДА і в світі.

● **Комісар здоров'я** Ню Йорку повідомляє, що вживання наркотиків поширюється серед молоді також в долішній частині міста, де досі не знали цього шкідливого налогу.

● **27-річний Х. Гонзалес** виявив свій антифемінізм в той спосіб, що ножиком до голення розрізав 12 суконь під час Великодньої паради на 5 Евеню в Ню Йорку. Поліція його арештувала, але жінки не можуть його пізнати, бо жадна з них не бачила, як він розрізував їм сукні.

● **Цього року** котили діти крашанки на майдані перед Білим Домом у Вашингтоні, але цим разом без президента Айзенгавера. Цей звичай відновлено після 12-літньої перерви минулого року, коли президент був присутній на цій забаві. Цього року президент святкував Великдень в Огесті в стейті Джорджія.

Дж. Ф. Доллес відбув розмову з през. Айзенгавером

Огеста. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес відбув 80-хвилинну нараду з президентом Айзенгавером у відпочинковому місці цього останнього, після чого дав приготований короткий комунікат до преси. Він висловив у ньому м. ін. ще раз подив для оборонців фортеці Дієнбієнфу і закінчив свою заяву ствердженням, що виїздить до Женеви на тамошню конференцію у переконанні, що альянти є тепер більш, як колинебудь об'єднані спільними зусиллями розв'язувати світові проблеми однаково на Заході, як Сході. На фото: президент Айзенгавер сердечно вітає свого державного секретаря Дж. Ф. Доллеса в Огесті.

Американська допомога закордонові в 1953 році — 6.4 більйона долярів

Вашингтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що ЗДА видали на допомогу закордонним державам 6,400,000,000 долярів в минулому 1953 році, отже на 1,400,000,000 більше, як у 1952 році. Видатки на військову допомогу зросли в порівнянні з 1952 роком на 1,700,000,000 долярів і становили 4 більйони і 400 мільйонів. Видатки на господарську і технічну допомогу та на харчі зменшилися на 300 мільйонів і становили два більйони. В рамках військової допомоги вивезено з ЗДА в 1953 році: 11,000 танків і панцерних возів, 2,400 літаків, 300,000 крісів та відповідну скількість амуніції. Найбільше зброї дістали держави НАТО, але вивіз зброї на Далекий Схід подвоївся в 1953 році в порівнянні з 1952 роком. Директор Закордонних Операцій Гаролд Е. Стассен недавно заявив, що цього року вивіз зброї до Індо-Китаю перевищить суму одного більйона долярів.

Скандал в будівельній адміністрації поширюється

Вашингтон. — Голова Сенатської Банкової Комісії, сенатор Гомер Е. Кейпгардт заявив, що багатомільйоновий скандал в Федеральній Будівельній Адміністрації може поширитися ще й на інші ділянки: на кооперативну та військову будівельну програму. Він закликав перед цю комісію звільненого комісара Федеральної Будівельної Адміністрації Гая Т. О. Голлідея, щоб довідатися, що робив Голлідей, щоб не допустити до надужить в своїй установі. Мільйонові надужиття ділялися в той спосіб, що будівельні контрактори діставали позички вищі від вартости виконуваних ними будов, і надвишка залишалася в руках контрактора. Інший спосіб обману був такий: Будівельні підприємці зависоко оцінювали кошти направи або перебудови старих домів, і таким способом звищували вартість домів та причинялися до підвишки комірного. Асистент комісара ФБА Клайд Л. Павел відмовився зізнавати на комісії, користаючи з П'ятої Поправки до Конституції.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПІДГОТОВКА ДО ЮВІЛЕЙНОГО ФЕСТИВАЛЮ УНС

Ню Йорк. — З наближенням неділі, 16-го травня, коли то має відбутися в Карнеґі Голл великий ювілейний фестиваль з нагоди 60-річчя Українського Народного Союзу, підготова до цього фестивалю продовжується із збільшеною енерґією. Минулої суботи вже відбулася перша проба солістів, що виступлять у першій дії опери Лисенка „Майська ніч", а в понеділок відбулася у великій залі чергова збірна проба під проводом музичних керівників — диригента Степана Марусевича і піяністки Ольги Дмитрів. Від деякого часу пробами вже керує режисер Йосип Гірняк, популярність якого серед тут народженої молоді не менша, як і серед іміґрантів. Метрополітальний хор, який виконає цю частину фестивалю, все ще побільшується новими співаками, що відразу включаються в групу та переймаються її ентузіязмом. На понеділковій пробі таким вартісним доповненням Метрополітального хору були п. Микола Приплесь, співак хорів Львівської і Братиславської опер, та інж. Євген Макар, колишній соліст Капелі Бандуристів. Члени Метрополітального хору зі свого боку пообіцяли посилити об'єднані хори метрополії, які під диригентурою п. Олександра Микитюка, диригента „Думки", виконають на фестивалі кантату Кишакевича „Катерина". Перша спільна проба об'єднаних хорів відбудеться в середу, 21-го квітня, о год. 8-мій ввечорі в залі Народного Дому при 140 Друга еве́ню в Ню Йорку. Цією дорогою ще раз пригадується та прохається співаків хорів Ню Йорку, Асторії, Бруклина, Джерзі Сиrі, Нюарку, Ірвінґтону, Елизабет і Пасейку та Байону, щоб обов'язково взяли в цій пробі участь.

● **Цього року в моді** переважає синій кольор у всіх своїх відтінках, і тому президент Айзенгавер на Великдень був у темносиньому убранні й краватці, а пані президентова в синій сукні з білими крапками. Внук президента — 6-річний Дейвід — був також у синьому костюмчику.

● **В листопаді** минулого року лікарі заявили, що отець Джуліюс Бюссі, який хворіє на пістряка, помре за кілька тижнів. Три тижні тому лікарі сказали, що хворий священик має вмерти за три - чотири дні. А тим часом о. Бюссі значно поправився, і навіть почав вставати з ліжка. Сестри в шпиталі заявляють: „Ми не можемо назвати це чудом, бо не маємо права вирішувати цю справу".

АВСТРАЛІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ ВИЗВОЛИЛА ДРУЖИНУ НЕДАВНЬОГО СОВЄТСЬКОГО ШПИГУНА

Дарвін, Австралія. — Велику сенсацію викликала історія задуманого відправлення дружини Владіміра Петрова, недавнього третього секретаря совєтської амбасади в Австралії, Євдокії Петрової, до Москви і визволення її буквально в останній хвилині з рук совєтських „дипломатів" австралійською поліцією. — Владімір Петров зголосився які два тижні тому до австралійських властей, признав, що він очолював совєтську сіть в Австралії і передав австралійцям сотні тайних совєтських документів та просив дати йому азиль. Його дружина, 35-літня Євдокія Петрова ніби то не погоджувалась з рішенням її чоловіка і переїхала мешкати до совєтської амбасади, де на пресовій конференції заявила, що її чоловіка австралійська поліція „схопила". Вчора Євдокію Петрову два „хоронителі" з совєтської амбасади привезли на летовище у Сіднеї і майже силою затягли до літака. Близько дво-тисячна юрба, яка приглядалася тій сцені, здебільша втікачів з-під Совєтів, чули, як Петрова з плачем говорила: „Я не хочу їхати, рятуйте мене!" — Проте вона не звернулась до австралійської поліції, яка була на летовищі, з виразною просьбою дати їй азиль. Однак пільот літака, що ним відлетіла Петрова в товаристві двох совєтчиків, дав радіодепешу, що Петрова заявила йому, що вона боїться своїх сторожів і хоче залишитися в Австралії. Прем'єр Мензіс заявив, що автралійський уряд дасть Петровій азиль, якщо вона цього захоче. Австралійська поліція ждала на літак на летовищі в Дарвіні, де літак приземнився, щоб набрати пального. Там автралійські урядовці завели розмову з двома совєтськими „дипломатами". Розмова перейшла в сварку, яка закінчилася тим, що австралійські урядовці відібрали револьвери, що їх мали обидва „дипломати". Петрова спершу теж ще не була рішена, чи залишатись і не сказала цього навіть після короткої телефонічної розмови з своїм чоловіком. Але перед самим відлетом літака в дальшу подорож вона виразно просила, щоб дати їй азиль. Негайно відокремили її від її „янголів-хоронителів" і відвезли під охороною австралійської поліції. На відомість про сцену на летовищі в Сіднеї, швайцарська влада оприлюднила була негайне рішення швайцарської влади — зупинити літак, коли він приземниться, за пляном, на швайцарській території.

Японія хоче порозумітися з СССР щодо риболовлі

Токіо. — Японія рішила перевести неофіційні переговори з СССР, щоб порозумітися у справі риболовлі на водах Тихого океану, які належать тепер до „сфери впливів" СССР. Союз Японських Риболовних Підприємств оприлюднив, що до Москви виїздить його голова для переговорів про одержання від СССР згоди на привернення Японії її передвоєнного права ловити рибу на водах біля Курільських островів, Сахаліну, Берінґового моря та вздовж північно-східнього узбережжя азійського суходолу. Японська делеґація виїздить за тихим порозумінням і згодою японського міністерства закордонних справ. Перед війною Японія висилала на моря коло 20,000 рибалок і то лише на води, контрольовані тепер Совєтами. Тамошня риболовля давала не тільки велику кількість поживи японському населенню, для якого риба і риж — це два основні продукти харчування, але й приносила державі коло 6,000,000 долярів річно з експорту рибних консервів. Продукція рибних консервів була теж поважною ділянкою промислу. Переслідування японських рибалок совєтськими патрульними кораблями, поруч із протияпонськими розпорядженнями південно - корейського уряду, були важким ударом для найширших верств японського народу і всієї його рибальської верстви.

Комуністи хочуть торгувати — без грошей

Відень. — Австрійські торговельні кола, які завжди були живо зацікавлені торговельними взаєминами з ЧСР, Мадярщиною та балканськими країнами, підкреслюють, що торговельні взаємини з СССР і його сателітами надзвичайно утруднені браком готівки у сателітів, при чому Москва не є схильна давати їм золото, що його добувається в СССР і використовується на цілі збросння. Самій Австрії сателітські держави завинили вже коло 10 мільйонів долярів за доставлені їм товари. До того Польща, напр., зажадала від Австрії, щоб вона платила за польське вугілля долярами, хоч курс австрійського шилінґа досить високий, як устабілізованої валюти. — В Румунії арештовано й засуджено на досмертну в'язницю австрійського торговельного представника за „шпигунство", хоч він мав дипломатичний пашпорт. Австрійські торговельні кола твердять, що навіть англійці, найбільш метушливі щодо торгівлі з комуністичними державами, більше спроваджують від них, як вивозять туди і що в 1953 році торгівля з комуністами була на 17 вісотків менша, як у 1952, не вважаючи на весь совєтський галас про мирні торговельні взаємини й нібито великі совєтські замовлення на Заході.

Тіто вертається із Туреччини

Істамбул. — Юґославський маршал Тіто виїхав у неділю 18 ц. м. юґославським воєнним кораблем „Ґалеб" до Юґославії, після триденного перебування в Анкарі і дводенного в Істанбулі. Президент Туреччини Баяр, міністер закордонних справ Копрулю й інші турецькі достойники попрощалися з Тітом в Істанбульському порті. Найважливіший вислід візити Тіта — це рішення Туреччини й Юґославії перетворити теперішнє військове порозуміння Туреччини, Юґославії і Греції у військово - політичний союз. Проголошена в цій справі заява юґославського міністра закордонних справ Коци Поповіча викликала протести Греції, що ту заяву зроблено без попереднього порозуміння. Туреччина й Юґославія заспокоїли Грецію, що ця справа має бути ще вирішена в Атенах, коли приїде туди з офіційною візитою маршал Тіто влітї цього року.

Мільйони долярів для жидівських Ді-Пі

Мюнхен. — Американсько-жидівська організація „Джойнт Дистрибюшен Комміттi" оприлюднила, що вона має до розпорядження 1,400,000 долярів на переселення 2,000 жидівських втікачів, які перебувають у таборах в Німеччині. Окремо 650,000 дол. є на фонді, що його створено з акції, яка займалася скаргами проти Німеччини за переслідування жидів. Окремо західньо - німецький уряд призначив 750,000 долярів на кошти, сполучені з ліквідацією останнього табору жидівських втікачів у Ференвальді.

ЗДА НЕ ДОПУСТЯТЬ ЧЕРВОНОГО КИТАЮ ДО О.Н.

Г. К. ЛОДЖ ЗАЯВИВ, ЩО АМЕРИКА ВНЕМОЖЛИВИТЬ МАНЕВРИ КИТАЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ І ЇХ „АДВОКАТІВ". ТАВРУЄ КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ЗА ЙОГО ВОЙОВНИЧІСТЬ І КРОВОЖАДНІСТЬ

Головний представник З'єдинених Держав Генрі Кебот Лодж заявив, що З'єдинені Держави рішуче внеможливлять „всі маневри китайського комуністичного режиму і його адвокатів видурманити собі дорогу до Об'єднаних Націй пустими обіцянками доброї поведінки в майбутньому". Американський амбасадор при Об'єднаних Націях вичислив десять точок, чому саме Комуністичний Китай не повинен засідати в Об'єднаних Націях, вказуючи на постійне насилування червоними китайцями чартеру Об'єднаних Націй: воєнною аґресією в Кореї, за що Об'єднані Нації окремою розолюцією натаврували Червоний Китай, як аґресора, — організуванням і постійним підтримуванням індо - китайських комуністичних партизанів, активним підтримуванням комуністичних партизанів на Маляйському півострові, нелюдяною поведінкою у відношенні до полонених, здобуттям терором і знущанням фальшивих зізнань полонених про „бактеріологічну війну" американців в Кореї ітд. Водночас Г. К. Лодж запевнив, що теперішній уряд не повторить помилки адміністрації Трумена, яка приймала грошеве відшкодування за американські воєнні достави, не одержавши за те допомоги від альянтів в людській збройній силі. Г. К. Лодж виголосив велику політичну промову на бенкеті пресової аґенції „Ассосіейтед Пресс" у Валдорф Асторії в Ню Йорку, а його рішучі слова під адресою комуністичного Китаю стрінулися з бурхливими оплесками присутніх. Ця нова заява Лоджа напередодні Женевської конференції потверджує його заяву з 18 березня, в якій він ствердив, що ЗДА не завагаються зголосити своє „вето", коли б треба було загородити ним дорогу Комуністичному Китаєві до Об'єднаних Націй.

До Індо-Китаю прибули нові літаки ЗДА

Сайґон. — На індо-китайський фронт прибули нові бойові американські літаки, і це відразу позначилось посиленим відпором оборонців фортеці Дієнбієнфу. Щойно тепер подано до відома, що ці бойові літаки наспіли з літаконосців, що про їх появу на водах Індо - Китаю була коротка згадка, як також про їх відплиття до бази на водах Філіппін. Комуністичне радіо з Пейпінґу обвинувачує ЗДА в „безпосередній інтервенції" в Індо - Китаї і в намаганні зробити Францію „невільником" своєї політики на Далекому Сході. Водночас московське радіо подало, що індо-китайські комуністи готові переговорювати з французами про перемир'я. Це московське радіоповідомлення пригадує заяву комуністичного ватажка Го Чі-Мінґа, що її він зробив ще 29 листопада минулого року в інтерв'ю з кореспондентом шведського часопису „Експрессен" про готовість переговорювати про мир. Франція відповіла тоді, що вона може прийняти під увагу тільки такі пропозиції, що їх робиться дипломатичним шляхом, а не газетними повідомленнями чи розмовами.

Совєти знову перешкоджають об'єднанню Німеччини

Берлін. — Совєтський високий комісар Семьонов відкинув пропозицію, з якою звернулись були до нього три західньо - альянтські високі комісари, щоб облегшити умовини особової комунікації і торговельних зв'язків між західньою і східньою частинами Німеччини. Семьонов ужив формального арґументу, що, мовляв, Східня Німеччина є тепер „суверенною державою", і такі справи треба полагоджувати у безпосередніх переговорах з східньо-німецьким комуністичним урядом. Остання відповідь Семьонова іде послідовно по лінії впертих зусиль СССР: закріпити теперішній поділ Німеччини і примусити Захід, включно з західньо - німецьким урядом, рахуватися з східньо - комуністичним сателітським урядом, як політичним чинником.

Нові засуди смерти за „шпигунство" в Румунії

Відень. — У Букарешті відбувся новий великий показовий процес за „шпигунство" проти 11 осіб, із яких двох, Люцію Петраскану й Ремуса Копплера, засуджено на смерть. Трьох інших засуджено на досмертну в'язницю, а шістьох — на в'язничні кари від 8 до 15 років. Всім їм закидали службу „американським імперіялістам", змову проти теперішнього уряду та намагання скинути теперішній комуністичний режим. Розправа велась від 6 до 18 квітня ц. р.

В СВІТІ

● **Ніколай Алєксандровіч Смельянов** — той самий робітник з петроградського передмістя, який переховував у себе Леніна влітї 1917 року. Аж тепер його, разом із шістьма іншими „старшими большевиками" відзначено „орденом Леніна" за заслуги перед большевизмом. Першим, що переховував Леніна, був Сєрґєй Алілуєв, пізніший Сталінів тесть. Сталін одружився був з Надєждою Алілуєвою, яка потім померла в підозрілих обставинах.

● **Московська „Правда"** аж тепер видрукувала два нариси Леніна з 1923 року, в яких Ленін гостро критикував т. зв. Робітничо - Селянську Інспекцію, що виконувала функції теперішнього міністерства державної контролі. Ці статті Леніна були фактично звернені проти Сталіна і служили вступом до кампанії Леніна за усунення Сталіна з генерального секретаріяту партії. Незабаром після того, 21 січня 1924 р., Ленін помер.

● **Отто Абеца**, гітлерівського амбасадора у Парижі під час німецької окупації, якого засудили були в 1949 році на 20 років в'язниці за знущання над французьким населенням і участь в зорганізованні вбивства колишнього французького міністра, соціяліста Манделя, — випущено з в'язниці. Крім нього французи випустили ще 6 інших німецьких воєнних злочинців за Великодньою амнестією. 52 німці перебувають ще у французькій в'язниці у Віттліх.

● **СССР будує** нову велетенську гідроелектрівню, створюючи з вод Іртишу в східньому Казахстані велике штучне озеро. Над Іртишем мають збудувати греблю висотою 110 стіп. Сподіваються наводнити тисячі квадратових миль, аж до кордонів Монгольської Республіки.

● **Княжна Марґарет,** сестра королеви Єлисавети II, заповіла офіційно свої відвідини у Західній Німеччині. Вона поїде туди 12 липня на запрошення західньо - німецького президента, д-ра Теодора Гойсса. При цій нагоді вона відвідає англійські наземні й летунські війська, стаціоновані в Німеччині. Марґарет пробуде в Німеччині три дні. Очевидно, що ці відвідини матимуть велике політичне значення, як маніфестація затіснення англійсько-німецьких взаємин.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДВА СВІТИ

Секретар стейту, Джан Фостер Доллес, повернувшись з Европи, заявив, що „свобода врятована". Це треба розуміти в той спосіб, що на Женевській конференції, яка почнеться 26 квітня, Захід держатиме один фронт. Тим самим Доллес осягнув властиву ціль своєї поїздки. Цей фронт — це вільний світ, що відмежовує себе оборонним валом від світу комуністичного й агресивного, як в Европі, так і в Азії.

Найбільшим ентузіястом розбудови фронту вільних націй є З'єдинені Держави. Тому саме проти них звернене найгостріше вістря комуністичної пропаганди, веденої з Москви та Пейпінгу. Здавалося б, що вже сам розум доражує вільному світові добачувати свій рятунок в об'єднанні всіх своїх сил. Одначе так не є. Прикладом цього може бути Европейська Оборонна Спільнота, доля якої буде вирішена щойно в другій половині травня у французькому парляменті. Коли б Франція відмовилась приступити до цієї Спільноти, то тим самим провалився б цілий західній оборонний фронт. Північно-Атлантійський Пакт втратив би все своє значення. Немає сумніву, що ця справа була одною з головних тем у розмовах Доллеса в Лондоні та Парижі. Це теж причина, чому Англія зважилася остаточно на такий крок, який цілковито ліквідує її давню політику у відношенні до Европи, побудовану на „блискучому відокремленні". Це справжня історична подія. Призначаючи одну дивізію війська для включення в европейську наземну та повітряну силу, Англія відступила від традиційної своєї політики вдержування рівноваги сил в Европі, а підтримала змагання до сфедерованої Европи. Европейська Оборонна Спільнота — це ж не тільки оборона проти совєтської агресії у військовому розумінні, але теж і вступ чи засіб до широкої европейської федерації, включно з Німеччиною. Англія довго вагалася, яке їй зайняти в цій европейській справі становище з огляду на її власний „Комонвелт". Але заважило те, що без її участи та гарантій, як теж і ЗДА, не було б найменших виглядів, щоб у Франції, яка далі з острахом дивиться на зріст військової, дипломатичної та промислової сили Німеччини, могли б остаточно перемогти ті, що є за її приступлення до Европейської Оборонної Спільноти. Це є ті факти, які тимчасово задовольнили Францію і скріпили в ній ті сили, що є за її приступлення до Европейської Оборонної Спільноти. Мабуть американсько-британська дружба заважила таки на тому, що Англія рішилася, як на висилку своєї дивізії до Европейської армії, так і на тіснішу політичну кооперацію з Радою міністрів цієї Спільноти.

Це так на европейському фронті. Тепер плянується подібне й в Азії. Доллес навіть поїхав до Европи з „Далекосхіднім НАТО", яке мало наразі форму „Об'єднаної пересторогн". Це останнє не вдержалося ні в Англії, ні в Франції. Але в принципі не було спротиву проти ідеї, щоб і в Азії збудувати такий оборонний, протикомуністичний мур, як його будується в Европі. Але ця проблема має бути щойно розглянена. Яка це делікатна справа, пізнати хоч би з гострої критики Бевана в Англії та побоювання в інших европейських центрах, що тепер справа перемоги в Азії готова стати на першому місці. З тим навіть зв'язують недавні відвідини ген. МекАртура у Білому Домі. Та як би не було, Англія і Франція поставились позитивно до проєкту ЗДА збудувати спільну оборону проти комуністичної агресії також в Азії, включно з азійськими націями, ліквідуючи при тому останки европейської колоніяльної політики, що знов відноситься головно до французьких посілостей в Індо-Китаю.

Як бачимо, політика демократичних потуг старається розмежувати територіяльно цілий світ на вільний і комуністичний і збалансуванням сил тих двох світів стримати дальшу комуністичну агресію і забезпечити мир. Але й це не зменшить напруження між тими двома світами, яке може тривати навіть і сто років, як заявив журналістам адмірал Артур В. Редфорд, голова Об'єднаних Шефів Штабу, підкреслюючи, що вільний світ не може тепер відступити червоним ні п'яді землі, ні в Европі, ні в Азії.

Підручник для дипломатів

Так можна назвати книжку англійського генерала бригади C. W. Dewhurst-a, під наголовком „Close Contact" (тісний зв'язок), яка обговорює спосіб і тактику ведення переговорів, конференцій і т. п. з Совєтами. Автор цієї книжки був від березня 1951 до березня 1953 року шефом військової місії при совєтському командантові окупаційних військ у Східній Німеччині. Він характеризує тодішнього совєтського команданта і контрольного комісара Чуйкова, як крайнього п'яницю та сатрапа, яким, як відомо, „ущасливила" недавно Москва Київ. Читаємо там:

При кінці кожної конференції з москалями робив я завжди докладні записки про їх перебіг, про надзвичайні випадки, коротко, про все, що мало для мене вартість. Як ви хочете конферувати з росіянами, то мусите бути знаменито зорієнтовані про предмет цієї конференції. Росіяни за конференційним столом є прекрасні фахівці. Совєтські старшини приходять на всі конференції добре поінформовані і це не тільки про тему, яка стоїть на порядку нарад, але також і про ті випадки, які могли б виникнути в зв'язку з головною темою. Їх записки є безконечні і вони знають їх напам'ять. Не раз, як я витягнув клаптик паперу з записками, то негайно мій совєтський противник витягав зі своєї торби цілі стоси паперів. Ви ніколи не є всилі намовити когось з росіян до участи в якійсь конференції, або до її скликання і хоч би це мало допровадити до війни — якби він мав явитися на ній непідготований та непоінформований.

Часто діставав я телеграми від мого уряду (пр. як зістрілено нашого літака) такого менше-більше змісту: „Відвідайте негайно совєтського команданта". Але це неможливе. Бо він не прийме мене так довго, як довго він не знає факту з усіми подробицями, не обговорить його як найдокладніше зі своїми старшинами, не порадиться зі своїми зверхниками, які мусять дати згоду на таке і таке полагодження справи. Якби англійський високий комісар не був знав аж надто добре росіян, то був би я давно полетів з мого посту за невиконування наказів.

Москалі ненавидять будь-які імпровізовані конференції, зустрічі і т. п. і за ніяку ціну не сядуть до розмови, не знаючи перед тим про що йдеться. З другого боку, діставав я часті телефонати, які викликали мене, і то негайно, на якусь конференцію, а на мій телефонічний запит про що йдеться, не діставав я ніякої відповіді. Совєтський старшина, який був при телефоні, відповідав, звичайно, що його зверхник „є хвилево неприявний", або „мій шеф не сказав мені нічого про тему нарад".

Росіяни вважають наступ найкращою формою оборони. І коли ви прийшли, щоби вияснити, чому Совєти заарештували якогось англійського вояка, який, збившись з дороги, заїхав кілька метрів в совєтську зону, то вони негайно напровадять безліч видуманих „фактів", які „доказують", що це діється „систематично". Рівночасно жадають вони вияснень, які кроки пороблено в цих справах.

Перед кожною конференцією росіяни завжди веселі та усміхнені. А як щось говорять, то звичайно про „погану погоду" і т. п. Це їх метода, щоби збагнути оборонні позиції противника. Дуже важно висловлюватись при якихось скаргах чи вияснениях так коротко, прецизно та докладно, як тільки можливо. Воно виглядає банально, але є великої ваги. Кожне слово, яке впаде при конференційній розмові, записують совєтські стенографи. Під ніякою умовою не вільно дати себе випровадити з рівноваги, або сердитися. Це відбирає ясність думки, а цього саме хоче совєтський партнер. Ніколи не вільно критикувати совєтських провідників ні установ. Це є одинока матерія, де всі москалі тратять настрій. Але і вони тримаються цієї засади і я не знаю ні одного випадку, щоби вони критикували наших провідників чи інституції. Тільки раз сказав мені Чуйков, сильно розлючений, що нібито наші військові чинники зле обходилися зі совєтськими старшинами, що ми повелися як „правдиві кольоніяльні імперіялісти". Всі думали, що я з приводу цього вислову сильно розсерджуся. Але я відповів, що це допровадило мене тільки до сміху. Ніяка конференція чи наради не дають ніколи безпосередньої відповіді.

Головною заповіддю в розговорах з москалями є, — не дати себе взяти на „велику брехню". З нею виступають росіяни тоді, як не мають вже в руках ніякого атуту і перемога є по вашому боці. Тоді витягають москалі з-за пазухи або з рукава якогось туза, щоби в цей спосіб перевернути все горі коренем. Одного разу говорив я з Чуйковим про мнимі пересунення зональних границь, яких нібито допустилися англійці. Але я мав при собі всі документи, письма та листи, які опрокидали совєтські брехливі твердження. Тоді Чуйков, подумавши хвилину, сказав: „А де є ця мапа, яку ми вам післали?" — Яка мапа пане генерале? Я саме її вам показував. — „Ні не ця. Я маю на думці цю, яку ми вам вислали менш-більш перед роком". — Перед роком? — Чуйков звернувся до свого адютанта: „Було так, правда?" „Так є, пане генерале, карту вислано перед роком!".

Тепер звернувся Чуйков до мене: „Чому ви не маєте цієї карти. Ми її вислали. Там була зазначена границя дуже точно, а ви її нарушили. Чому ви її нарушили?"

З повищого бачимо, що як хто хоче говорити з Совєтами, чи то з їх представниками, цей мусить пізнати докладно московсько-комуністичну ментальність. Але чи її пізнали всі дипломати західнього світу, можна грубо сумніватися. І не тільки дипломати, але є і цілі народи, які приймають совєтські брехні за добру монету.

Нестор

РІШАЛЬНІ ДНІ

(Лист із Лондону)

Джан Фостер Доллес вніс нове темпо в міжнародну політику. Його попередник, п. Ечісон, не був такий рухливий як теперішній державний секретар у Вашингтоні. Ця рухливість п. Доллеса викликає в певних політичних колах Британії задоволення, в інших занепокоєння. Але кожний мусить визнати, що ця метода безпосереднього зв'язку з міністрами і урядами союзних держав вияснює ситуацію і прискорює рішення.

Шалені атаки комуністів на французьку твердиню в Індо-Китаї, з допомогою „червоного" Китаю, свідчать про те, що комуністи хочуть прийти на конференцію в Женеві з готовими успіхами. „Переможців не судять", — думають комуністи, і, як переможці, вони сподіваються мати певні досягнення і визнання в світі. Комуністичної перемоги в Індо-Китаї не хочуть допустити ні Франція, ні Америка, хоч кожна держава може бути приготована до того, що в тій країні доведеться робити таке розмежування між воюючими вилами, як то сталося в Кореї.

Найбільші турботи викликає позиція Китаю. Коли б Китай кинув маси своїх „добровольців" на Індо-Китай, то в'єтнамські комуністи могли б опанувати території, в яких ще є французька влада. Небезпека китайської інтервенції в Індо-Китаї примусила американський уряд виступити з пляном-попередження китайців: якщо Пейпінг пошле своє військо в Індо-Китай на допомогу комуністам, то Америка і союзні держави виступлять активно проти цього вмішування.

Як до цього пляну поставилося суспільство Британії? І в пресі і в парляменті величезна більшість політичних діячів висловилася проти декларації союзних великодержав супроти можливої китайської інтервенції в Індо-Китаї, з загрозою відплати. Однак публічна опінія цієї країни прийняла, як негайну потребу, в інтересі вільних країн, плян створення оборонної системи в західній частині Тихого Океану, подібно до Атлантійського Союзу. Такий оборонний союз тим більше на часі, що Китай, під комуністичною диктатурою, почав широку індустріялізацію і мілітаризацію країни, яка може привести до великих несподіванок.

Колись писалося про „жовту небезпеку", але тоді це була фантазія, бо Китай був у кінці 19-го і в початку 20-го віку безсилий, поділений на „сфери впливу" західніх держав. Тепер комуністична диктатура в Китаї може зробити із Китаю першорядну військову великодержаву, яка простягне руки не тільки до країн азійських, але і до Індонезії та Австралії. Уряд Британії дав згоду на створення Тихоокеанської оборонної системи, розуміючи всю далекосяглість плянів китайського комуністичного імперіялізму, за яким стоїть потуга Москви.

Одночасно уряд Британії рішився зробити дальший крок для зміцнення оборони демократичних держав перед загрозою світового комунізму: міністер Іден проголосив, що військові сили Британії, які знаходяться на континенті, в Західній Німеччині, фактично будуть підпорядковані Европейській Спілці Оборони, разом з Францією, Італією, Бельгією, Голляндією і з майбутньою армією Західньої Німеччини.

Хто знає неохоту народу Британії входити в систему Европейської Армії, той може оцінити вагу аргументів, що переконали лондонський уряд піти на цей „революційний" шлях. Цим способом надіються державні діячі Великобританії вплинути на французів, щоб вони нарешті затвердили договір про створення Европейської Армії. Скандал, який учинив був недавно французький маршал Жуен своєю опозицією проти Европейської Армії, показав відповідальним політикам Британії, що треба переломити страх Франції перед участю в Европейській Армії. Заява Ідена про участь Британії в Европейській Армії, мабуть, буде мати вплив у Франції.

Проти озброєння Німеччини та проти участи Британії в Тихоокеанській Оборонній Спілці є опозиція як між консерватистами, так і серед Партії Праці. Консервативний „Дейлі Експресс" оплакує „втрату незалежности" Британії з того моменту, як англійські вояки будуть включені в Европейську Армію. Опозиція проти озброєння Німеччини значно сильніша в Партії Праці. В лютому місяці ц. р. Партія Праці більшістю голосів, однак, прийняла постанову на користь озброєння Німеччини. Як один із аргументів був між іншим той, що Німеччина, не мавши війська, обертає свою енергію на промисловий розвиток і стає все більш небезпечним конкурентом для Британії на світових ринках... Плян Тихоокеанської Спілки Оборони викликав нову гостру опозицію в Партії Праці, на чолі з Еньюріном Беваном. Беван заявив, що така Спілка викличе в азійських народах страх перед західньо-европейським „колоніялізмом". Погляд до деякої міри обґрунтований, але Беван забуває, що азійські народи вже бояться і китайського колоніялізму, який шириться на сусідні з Китаєм народи.

Британія чує велику небезпеку для себе і в Европі і на Далекому Сході, де, як висловився міністер Іден, вона має свої інтереси. Під час побуту Доллеса в Лондоні були тільки поодинокі голоси „антиамериканські": людність Британії розуміє, що тут був добрий приятель, представник тої держави, яка двічі врятувала Англію від катастрофи в світових війнах.

П. А.

ХТО ВИНЕН?

У передовиці „Найпекучіша справа", „Свобода" з 7-го квітня ц. р. заторкує питання „спільного українського політичного представництва у вільному світі" і робить слушні завваги, якої шкоди завдає поділ української політичної репрезентації. В статті, між іншим, сказано: „Вина в цьому в першу чергу політичних лідерів, але не без вини й український загал усіх політичних напрямків, бо він відповідною поставою міг би і повинен би змусити своїх лідерів, щоб вони нарешті зговорилися в такій важливій справі".

Читаємо і в інших — крім „Свободи" — українських часописах про єдність, соборність, толерантність і т. п. Протягом дев'ятьох років емігрантщини те саме чуємо на зборах різних організацій, вічах, та імпрезах, але єдности й толеранції, на жаль, немає, й досьогодні. Загумінковий провінціоналізм, віроісповідна нетерпимість, нетолерантність і т. п. продовжуються в безконечність.

Хто ж винен за цей жалюгідний стан? Загал чи певна частина наших провідників?

У першу чергу треба поставити запит: хто був ініціятором творення стількох групок і організаційок, навіть часто з дуже подібними програмами? Чи потрібно мати в одній місцевості по кілька десятків організацій? Хто ж винен, що національні державні свята в нас святкують по два і три рази в одній місцевості в той самий день і в тій самій годині? Хто винен за віроісповідну нетерпимість між кровними братами й сестрами? Хто винен за дворазовий розкол в ОУН? Хто винен, що ми не маємо одного політичного представництва, яким повинна бути УНРада?

Питань на цю тему можна б ставити багато, бо приглядаючись з увагою до українського еміграційного життя, зустрічаємось часто з дивними й незрозумілими для нас потягненнями наших деяких провідників, що свідомо чи несвідомо діють на шкоду української загальної справи. Загал бачить, що більша частина нашої верхівки все ще не закінчила будову „вавилонської вежі" на еміграції, тому частина загалу зайняла вичікуюче становище, а більшість збайдужніла і потонула з головою в погоні за доляром.

Тут можна б признати вину загалові за його байдужість. Але коли ми знаємо, що наш загал не є стовідсотково вихований в національно-державницькому розумінні, то цей загал повинен брати приклад від своїх провідників. А тепер спитаємо: чи всі наші згадані провідники діють так, щоб загал міг брати їхні діла за приклад для себе? Як загал може взоруватися на таких провідниках, які творять політичну групу чи організацію, працюють якийсь час спільно, а одного дня розходяться, обвинувачуючи один одного в зрадництві українських інтересів? Кому ж тоді загал має вірити?

Думаємо, що добрим провідником є той, хто потрапив вийти на верхи і рівночасно залишитися на низах. І цього якраз декотрим нашим провідникам бракує, бо вони в своїй амбітності провінціяльного загумінку та партійного фанатизму зійшовши з правильного державницького шляху, пішли на манівці й втратили свою популярність та довір'я серед загалу. Це не було б загрозливим явищем для еміграційної дійсности, якби через це не терпіла загальна українська визвольна справа.

То ж ставимо запити: За що згинули мільйони наших братів з голоду? За що наші рідні, які йшли в бій за волю України, залишились каліками? За що гинуть сьогодні герої УПА за — „вашу" чи „нашу" партію? Чи перед масштабом тих мільйонів замучених і закатованих жертв не можна нашим провідникам договоритися до спільного діяння, щоб врешті стати одним суцільним фронтом до боротьби з катами України? Чи ми гідні назви „українські амбасадори"? Чи наш нарід на рідних землях не проклене нас за наші чвари та міжусобиці?

Думаємо, що не всі з нас зможуть показатися з чистою совістю перед тими, які залишились на рідних землях.

З приводу другого розколу в ОУН на низах говорять люди, що „між нашими політичними лідерами мабуть працює чужа рука". Нам на низах здається, що ми народились українцями, згодом нас христили на православних чи католиків і аж потім ми стали якимись „істами" чи „івцями". І тому, коли нам загрожує небезпека знищення, як Нації, то не сміє бути між нами місця на якісь незгоди групового чи релігійного характеру, коли вважаємо себе за дітей одної Матері України. Хто ж думає і діє інакше, той, нам здається, є фальшивим проповідником єдности і нездібним оборонцем України.

Перед нашими очима об'єднуються чужі національністю народи, ба навіть вчорашні вороги, бо розуміють небезпеку збоку московського комунізму-імперіялізму для вільного світу. І яким дивним і незрозумілим явищем є для нас, на низах те, що наші Українські Церкви, — хоч не одного віровизнання, але сестри по крові, та політичні і суспільно-громадські діячі не можуть знайти між собою спільної мови і взаємного пошанівку.

Тут хотіли б ми подати кілька наших скромних думок, як ми на низах уявляємо консолідацію українських сил і в який спосіб дійти до неї. Як бачимо з дев'ятилітнього досвіду, здається, нашим політичним лідерам трудно самим договоритись до спільної дії. Тому, на нашу думку, в цій пекучій справі повинні забрати слово Достойні Єрархи Українських Церков, бо ж Вони є духовними опікунами всіх українців і вважають їх рівними перед Богом і Церквою, не зважаючи на те, до якої партії належить віруючий. Думаємо, що заклик наших Достойних Єрархів до наших

(Закінчення на сторінці 3-ій)

Микола Андрусяк

ДЕРЖАВА Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ТА ЇЇ РУЇНА

(1)

В українській історичній літературі помітне намагання доказати, що гетьман Богдан Хмельницький уклав тільки військовий союз з Московщиною, а царський посол Бутурлін присягнув у Переяславі, що цар охоронятиме Україну від ворогів. На ділі Хмельницький, як у попередніх договорах з Польщею — Зборівському, Білоцерківському і Жванецькому, — признавав над собою зверхність польського короля, але весь час діяв самостійно, навіть проти польського короля і польських державних інтересів, так, примушений обставинами у Переяславі, присягнув перед Бутурліним на вірність московському цареві, проте в своїх дальших політичних потягненнях цілком не оглядався на царя. Тимто формально держава Богдана Хмельницького до його переяславської присяги була залежна від польського короля, після переяславської — від московського царя, але весь час фактично була самостійною, бо Богдан Хмельницький правив нею так, як хотів: зв'язувався з сторонніми державами союзами, не оглядаючись, чи ці союзи приємливі Москві.

Але в своїх переговорах з Москвою перед Переяславом Богдан Хмельницький, не збагнувши наслідків, зробив деякі помилки, які тяжко було йому опісля направити. Він думав, що москалі справді оборонятимуть Україну від поляків і татар і просив царя прислати своїх воєводів з військом. Цар використав це на те, щоб посадити в Києві свого воєводу з залогою, але не для оборони України від поляків і татар, а для закріплення московської влади на Україні. Хмельницький скоро зорієнтувався, що він зробив помилку і далі протиставився царським вимогам всадовити ще московських воєвід у Чернігові, Ніжині і Переяславі.

Не орієнтуючись у церковних відносинах, Хмельницький спершу погоджувався на підчинення київського митрополита московському патріярхові. Але коли йому київський митрополит Сильвестер Косів вияснив небезпеку для української православної Церкви внаслідок її підчинення Москві, гетьман відкинув московське домагання. Що більше, Хмельницький став в обороні Косова, на якого покликався слуцький архимандрит Теодосій Василевич, закликаючи могилівців відступити від Москви і впустити литовське військо князя Радивила і повернути під свого пана — польського короля. Ці послання Василевича дісталися в московські руки і цар через свого воєводу в Києві Бутурліна домагався від Хмельницького і Виговського, щоб вони вислали Косова до Москви за його „зрадницькі зв'язки з поляками". Але гетьман не погодився на заслання митрополита, і Бутурлін проти волі гетьмана не важився його поривати. Тим то київський митрополит протиставився московському воєводі у Києві, коли той жадав відступлення митрополичого ґрунту на будову садиб для московських салдатів, і заявив, що він виконує тільки накази „начальника і повелителя нашої землі — нашого гетьмана", якого в Києві заступав його свояк Павло Яненко-Хмельницький, київський полковник.

Становище Косова випливало з того, що навіть Зборівський договір признавав київському православному митрополитові місце в сенаті польської Речі Посполитої по католицьких біскупах, але перед світськими панами. Хмельницькому пропонували поляки через шляхтича Федора Виговського (родича писаря) становище воєводи і місце в сенаті при воєводах. Невідомо, чи справді Хмельницький, заведений на Москві, Швеції і Семигороді, з огляду на посередництво римсько-німецького цісаря Фердинанда III Габсбурґа виявляв щиро свою охоту помиритися з польським королем. Але цієї концепції замирення з Польщею вхопився гетьман Іван Виговський, що 17 вересня 1658 р. склав договір у Гадячі з Польщею.

Передумовиною замирення мало бути знесення тієї віри, що ширила незгоду між ісповідниками римського та грецького обрядів; відносилося це до унії, але римо-католицький луцький єпископ Ян Виджґа вияснював відносну статтю Гадяцького договору на користь унії і на його думку, унія була стародавньою грецькою православною вірою, а незгоду між римським і грецьким обрядами викликала дизунія (православіє). Київський православний митрополит мав місце в сенаті після львівського арцибіскупа, православні єпископи — львівський, перемиський, луцький і холмський — після біскупів з тих самих земель з такими самими правами й голосами, що й римо-католицькі духовні достойники. Територія київського, чернигівського й брацлавського воєвідств мала творити „Велике Руське Князівство", першим сенатором якого мав бути гетьман руських військ, що мав бути також київським воєводою. Подібно як по Переяславському так само по Гадяцькому договорі „запорозького війська під владою руського гетьмана" мало бути „згідно з стародавніми вольностями" 60 тисяч.

Але концепція Виговського „Великого Руського Князівства" не була приємлива ні польським, ні литовським достойникам, що боялися майбутнього козацького посягання на українські землі в т. зв. Короні (волинське, подільське, руське, белзьке і підляське воєвідства) та на Полісся і Білу Русь у т. зв. Великому Князівстві Литовському, що ставало фікцією з поступовою польонізацією литовських і руських вельмож, бо польська мова заступала так звану книжну руську, ґарантовану Великому Литовському Князівству Люблинською унією. Тим то польська шляхта проволікала ратифікацію цього договору в соймі, а тим часом Виговський, що вже зірвав з Москвою, робив королеві потайки дальші уступки.

Виговський був водночас будівничим і руїнником держави Богдана Хмельницького. Як будівничий, він піддавав не одну добру думку старому гетьманові, але після Переяслава він та його батько Остафій приймали в себе московських послів, що їздили до гетьмана, і вихваляли себе як великих москвофілів, що стримують Хмельницького зірвати з царем. Така постава генерального писаря перед москалями викликала в Москві надію на близький розбрат поміж козаками з приводу гетьманської булави і це розохотило московського посла Івана Желебужського підбурювати козацьке військо проти молодого гетьмана Юрія Хмельницького літом 1657 р. Заміну ненависних їх Хмельницьких Виговським Москва прийняла з полегшею, не сподіваючись, що їй Виговський готує.

Та готуючись до зриву з Москвою, Виговський викликав своїм нетактом розбрат поміж козаками. Ще старий Хмельницький, що радо приймав на службу шляхту, прийняв у 1657 р. аріянина Юрія Немирича, що після вештання поміж поляками та шуканя кар'єри то при семигородських Ракоціях, то при шведському королеві, прибув на гетьманську службу й заходився, щоб одержати назад свої мастності з-перед 1648 року в Полтавському полку. Хмельницький використовував Немирича в дипломатичних посольствах, але не звернув йому мастностей, тільки виплачував „жалування" з гетьманського скарбу. Виговський іменував Немирича канцлером Великого Руського Князівства і звернув йому його колишні мастності, чим викликав забурення серед козаків Полтавського полку, яких почав підбехтувати ще більш ворожо до гетьмана настроєний запорозький кошовий Яків Барабаш. Полтавський полковник Мартин Пушкар, що до того часу був стороннмком Виговського, став по стороні своїх полчан. Виговський закликав собі на поміч татар, і в днях 1—11 червня 1658 р. взяв і спалив Полтаву. Пушкар поляг, багато його сторонників звелів гетьман розстріляти; деякі врятувалися втечею на Запоріжжя або на Слобожанщину.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА ПИСАНКА — НА ГУМАНІТАРНО-ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

UNITED UKRAINIAN AMERICAAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1 661, PHILADELPHIA 5 PA.

Степан Куропась

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

„Тризуб" — позичкова спілка, яку контролюють і будуть контролювати союзовці (так заявив екзекутивний директор Петро Пуцило) росте скоро і певно у велику фінансову інституцію. Ростуть не лише вклади, бо за останніх 10 місяців побільшилися на майже 1½ мільйона долярів, але і позички, що є здоровим об'явом інституції цього роду. За січень і лютий уділено 57 позичок на суму 540,200 дол. Під час січневої кампанії за новими членами поступило 707 нових депозитів, а в лютому 80 нових. Поголоски про зміну назви неправдиві. Навпаки, спілка видає багато грошей на популяризацію імени „Тризуб", яке, як англійський „Тройдент" звучить дуже добре і є ознакою сили. Екзекутивний директор п. Петро Пуцило (до речі, делеґат на конвенцію УНС) покинув свою працю в американській фірмі (7,500 дол. річно) і всеціло посвятився „Тризубові". Добре зроблять всі ті наші люди, що думають будувати чи купувати доми, коли відвідають „Тризуб", де дістануть не лише потрібні гроші, але й добру пораду!

Два тижні в Ню Йорку перебув автор хроніки, а тим і оминув деякі цікаві імпрези, які мали місце за цей час. Не бачив симпатичного Літературного Вечора в Союзовому Домі, Свята Карпатської України (дефіцит 174 дол.), оминув збори „Самопомочі", збори О. б. В. У. А., Вакаційної Оселі. Тому я не можу про них багато сказати. Зате вечорами і на „вік-енд" бачив речі на Сході Америки.

Перше всього в суботу вечером разом з головними контролерами п. В. Гірняком та інж. Косарем поїхали ми до Филаделфії на „Оселедець" ОбВУА. Бачив там „хмару" старих вояків УГА, УНР, УПА і навіть „корейців". Людей на „Оселедцю" повно. Програма сценічна — добре дібрана.

В Ню Йорку в неділю бачив кінофільм СУМА, інтересні образки з життя і діяльности цієї організації. Заглянув і на Річний З'їзд ООЧСУ в Народному Домі. До речі — не подобається мені цей дім; замалий на велику громаду, назверх не є імпозантним і тому не може добре нас репрезентувати. Був ще на зборах Централі ОДВУ, а так минула неділя. Нажаль, були і тіні в моїй мандрівці; умер п. Іван Лехицький, мій добрий приятель, і я був на панахиді на 14 вул, де він лежав. Коли мова про контролю УНСоюзу, то відвідали Союзівку, а по дорозі бачили навіть курячу фарму проф. Чубатого. Союзівка тепер не те, що ми її бачили минулого року в травні. Вона стала вартісним об'єктом, відчищеним і відреставрованим місцем. Ідеальне місце для молоді і старців, ідеальне для освітніх курсів, які якраз цього року зачинає УНСоюз. Шкода лише, що задалеко від нас, але кажуть, що на Сході — українців більше і вони, ті „східняки" Союзівці загинути не дадуть!

Велика повінь навістила наше місто якраз в час мого повороту зі сходу. Дев'ять більйонів ґальонів води впало на просторі 213 квадратових миль міста і хоч нема в нас виливу ріки, то вода затопила пивниці і наробила багато шкоди, бо затопила огрівальні печі і кітли, а багато великих будинків, до лікарень включно, остали без тепла і гарячої води. Два дні пізніше зійшла вода, а впав сніг, найбільший цього року.

Спроби гуртового поселення новоприбулих українців в районі нашого міста дотепер не повелися. Колоніяльні спроби на півночі міста в районі Фостер і Ривер Ровд вже давно зліквідовані. Власники вибудували одну хату, решту землі продали і розійшлися. На півдні біля містечка Вестчестер над річкою Дісплейс, наші колоністи мали більше щастя, а радше витревалости. Минулої неділі застав я там побудовану одну хату, в якій вже живе інж. Негит і дві хаті під зрубом, а це п. Каштанюка й інж. Стрілецького. Вже прорізана і вишутрована дорога, проведена каналізація. Хати будуються кооперативним порядком суботами і неділями. Зі слів п. Каштанюка виходить, що цього року два ряди домів по обидвох боках прорізаної вулиці будуть вже готові для нових господарів.

„За двома зайцями" бачив я в суботу, дня 27 березня в Шопен Школі. Товариство „Нова Сцена" подбало про те, щоби шікаґовська публіка могла до схочу насміятися у всіх чотирьох діях п'єси. Ті, що бачили штуку постановки театру Гірняка, казали мені, що нема порівняння. Це є зрозумілим, коли зважити, що багато в нас в Америці Гірняків, але лише один Иосип Гірняк, якому дорівнати важко. Але артисти були добрі, зокрема п. Наконечний, Цепинський, пані Кулик і пані Дзюбинська в ролі молодої. А гуртові виступи дівчат і хлопців були бездоганні. А все таки чогось бракувало". Замало проб мали артисти і тому не були добре зіграні, нераз одні другим ставали в дорогу. Сценарія була дуже добра, але її задовго зміняли по кожній дії! Причина? Брак свого власного народного дому, де можна би все мати. Свого часу я відвідав Дітройт і бачив Народний Дім і сцену. Якраз інсталювали там на сцені нові світла коштом 8,000 дол. Я у нас „батьки народу" і політики ще далі „узгіднюють" різні думки і ще далі скликають різні „середовища" на те, щоби говорити щойно про „Народний Дім".

Ювілейний концерт „Сурми", чоловічого хору, що від 5-х літ заповняє всі наші імпрези, відбувся в суботу, дня 10 квітня, в Лейн Техікал Скул. Імпреза була добре підготована і до концерту станув новий 39-членний чоловічий хор, що притягнув до свого складу всіх тих, які з різних причин відпали. Щодо голосового матеріялу, то це найкраще можна було пізнати під час програми по сольових виступах. Нема хору в наших громадах, що міг би під час концерту поставити 11 солістів.

Звичайно, критичні зауваги можуть тут висловлювати музичні критики. Щодо „голосу народу", то йому найкраще подобалися: „Хор підземних ковалів", „Дума про Нечая" і „Марш Жовнярів", бо оплескам не було кінця.

На марґінесі виступу „Сурми" треба ствердити, що нема чого нам нарікати на тіні, бо вони є невідлучною частиною світел.

Правдою є, що проф. О. Плешкевич, дириґент хору, і хористи були б краще себе почували, якби бачили перед собою не пів а дві тисячі людей. Навіть тих пів тисячі людей, що прийшли, краще б чулися, якби сиділи в заповненій залі. Але треба знати, що на того роду імпрези ходить лише вибрана публіка, а загал йде скорше на легші імпрези.

На закінчення треба ще додати, що гарна, естетична сцена, та імпозантна постава хору в народній ноші творили гарну цілість, красу якої псували великий, чорний як ворон, фортепіян і фотель з часів Людвика XIV, що займали саму середину залі.

Концерт „Сурми" був зареєстрований і набраний на телевізійний апарат Амерікен Бродкестінг Ко. і, як заповів п. Желехівський, брат предсідника хору, що заповідав і пояснював окремі точки по-англійськи, імпреза буде подана на Ей-Бі-Сі через телевізію на цілу країну, як через „Голос Америки" за залізну заслону.

Союз ОДВУ і ООЧСВ для відзначення 25-ліття організації Українських Націоналістів відбився широким відгомоном у нашому місті. Чи це сон, чи дійсність — питають люди, бо привикли до того, що існував воєнний стан між тими двома організаціями, члени яких не зустрічались, не обмінювалися думками, взаємно себе обвинувачували і приписували правдиві і неправдиві заслуги чи проступки. Нараз зміна на 180 ступенів! Комунікат обох Централь, обіжники і переговори. Зустрілилися — і я був на зборах „шістки", що узгіднювала Ювілей в нашому місті. Стверджую, що в дуже дружній атмосфері (кращій, як нераз серед однодумців) рішено відзначити 25-ліття ОУН в неділю, дня 23 травня. Обі організації скличуть негайно всю українську громаду і виберуть комітети; ширший організаційно-фінансовий, мистецький, програмовий, декоративний, бенкетовий, а як буде треба, то й інші. Приготовляється „Апель" на туж неділю рано. Є великий ентузіязм. Програма Ювілею має включати якогось доброго соліста зі Сходу, місцевий музичний квартет (перша кляса) і обов'язково учасника Першого Конґресу ОУН у Відні, без огляду в яких рядах і де би він не був. По Ювілейному Концерті має бути Спільний Бенкет, на те, щоби люди пізнали себе краще не лише при праці, але й забаві.

І так — коли здавалося, що Ювілей ОУН не має Ювілята, що сини і внуки матірньої ОУН ніколи не зійдуться, бо брати розійшлися на „три шляхи" — сталася мила несподіванка, яку з приємністю нотую у хроніці.

На зборах „шістки" обговорено ще справу 300-ліття сумної слави Переяслава і рішено заініціювати велику українську демонстрацію з цього приводу, получену з походом, масою прапорів не лише з Півночі, але й Півдня, Борисайду і Пулман, та рішено змобілізувати всю соборну шікаґовську Україну з околицею, щоби дати належну відсіч Москві і виявити українські почування відносно Переяслава перед американським світом. День Переяслава докладно обговорять і упляннують відпоручники українських громад і організацій. Є намір убрати всю ту імпрезу у форму „Українського Дня".

Мистецькі Програми на українських імпрезах є нераз дуже слабі і народ нарікає та показує пальцем на Ню Йорк, Филаделфію, а навіть на Нюарк. Там, мовляв, є мудрі люди і знають як уряджувати імпрези! Але треба знати: Ню Йорк це українська столиця в Америці, гей би Київ; Филаделфія — це Львів. Вони близько себе і артистам легко там подорожувати. За кводра, а до Филаделфії за п'ятку можна переїхати і коштів великих нема. А до Шікаґа сама дорога без сотки не обійдеться. А скільки на Сході артистів і мудрців! (Біблія каже, що всі вони зі Сходу). Наведу для прикладу Нюарк, мале місто, а на концерт Шевченка виступили там такі потуги і мистецькі величини; Богдан Кравців, Хор Думка з Ню Йорку з п. Микитюком на чолі, піяністка Дарія Каранович - Гординська, Донна Гресько, п. Л. Крушельницька, Леся Вахнянин і Ольга Дмитрів.

Словацька Жіноча Єднота (Союз), є організацією словаків - католиків, у проводі якої є жінки, хоч організація є мішаною. Є вона трохи більша як УНСоюз, бо має 82 тисячі членів і 23 мільйони майна. Що може створити відносно мала, але об'єднана громада, свідчить факт, що чистий дохід зі Словацького Народного Дня минулиго року приніс $19,624.30, а останні три Дні разом 50 тисяч дол. За місяць лютий шікаґовська метрополітальна округа разом з Вайтінґом, Індіяна, дала 111 нових членів, з того числа 97 членів мають менше як 30 літ. Значить, організація не старіється, і доплывом тут родженого покоління забезпечує собі „многая літа". В організації є багато наших підкарпатських русинів, якраз з цієї словацької твердині „Ґері-Вайтінґ".

ХТО ВИНЕН?

(Закінчення зі стор. 2)

політичних чинників і до загалу, в справі єдности, мав би великий успіх.

До УНРади повинні ввійти всі українські політичні угруповання, без якихось специфічних привілеїв для якоїсь групи. Там повинні зайняти місця тільки люди кращі з кращих. Рівно ж до УНРади повинні входити представники Українських Церков, наукових інституцій та військовиків.

В інших країнах світу повинні всі українські організації об'єднатись в один репрезентаційний центр, як вже сталось у ЗДА, в Канаді й Арґентині. Всі існуючі військові організації повинні об'єднатися в один військовий центр. Всі українські центральні представництва повинні перевести через низові організації перепис не тільки членства, але і всіх українців у вільному світі.

Кожний дорослий українець повинен бути оподаткований в сумі не меншій як один цент денно. Такий мінімальний податок має можливість дати кожний член української нації. І коли взяти під увагу, що тільки в Канаді й Америці є мінімально 100,000 платників-одноцентівців, то будемо мати 1,000 долярів на день, а на рік 365,000 долярів. І не треба докучати людям з капелюхом. Цей спосіб не тяжко увести в дію, тільки треба щирої співпраці всього нашого громадянства.

Кожна українська організація повинна б давати на національний податок 1% зі своїх чистих зисків річно.

Національно-державні свята повинні святкувати спільно всі організації під патронатом центрального представництва даної країни. І так: Свято 22 січня — прибуток на визвольну акцію, Свято Т. Шевченка — прибуток на культурні цілі, Свято 1 листопада — прибуток на інвалідів. УНРада, КУК, УККА та УЦР в інших країнах повинні тісно співпрацювати, координуючи пропаганду про Україну.

Менше говорім і пишім про соборність, а радше робім діла соборницькі, які напевно прискорять визволення України.

Д. Білак

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Академія в честь Ольги Басараб.

Дня 14 березня, стараннями Жіночого Відділу осередку СУМА — „Київ", відбулася тут святочна Академія, присвячена пам'яті Ольги Басараб з нагоди 30-ліття її смерти.

Академію відкрито „Молитвою Українського Революціонера", у виконанні п. Харів Оксани. Після молитви пані Зоя заграла американський гимн.

В змістовному рефераті пані М. Лазорчук висвітлила життя та діяльність Героїні на тлі тогочасної доби та зростаючого спротиву УВО. Ольгу Бесараб замучив ворог, — казала прелеґентка, але ідеї, освячені її кров'ю, живуть і житимуть до повної їх перемоги. Після реферату виступив вперше новостворений Сумівський хор під керівництвом о. Качмарського та відспівав пісні в обробці Кошиця „Ой горе калині", „Стоїть явір" та „Гей у лузі червона калина".

Після виступу хору, п. Ольга Клось віддеклямувала вірш Янова „Тюремна містерія".

На закінчення програми Драматичний Гурток Осередку поставив інсценізацію Зенона Тарнавського „Революція йде" в виконанні п. Горак Надії та п. Харів Оксани, під фаховим керівництвом п. Самойлович. Відспіванням національного гимну закінчено Академію.

Успіх Академії зробив миле враження на присутніх та яскраво довів, що Жіночий Відділ Осередку „Київ" вміло вив'язався зі свойого обов'язку.

В. Х.

Станиця Американських Приятелів АБН при праці

Вже від 1952 р. веде політичну працю в Дітройті станиця АП АБН. Початки були трудні, бо треба було відшукати в українському громадянстві людей, що вміють піднестися понад сірі будні і глянути трохи ширше на світ. Мимо найчорніших сумнівів скептиків удалося знайти понад 120 людей, що створили дуже успішно діючу станицю.

Упоравшися з працею на внутрішньо - українському полі, вийшла станиця в 1954 році на поле міжнародне.

Завдяки дуже рухливій управі, а зокрема трьох: голови п. В. Гарасевича, містоголови п. Степана Луцького (уроджений в Америці адвокат) і п. інж. Панчака — секретаря, відсвіжено старі й нав'язано нові зв'язки з представниками поневолених Москвою народів та створено міжнародну станицю Приятелів АБН.

В дні 27 березня відбулася ширша конференція представників народів АБН, в якій взяли участь болгари, хорвати, естонці, литовці, лотиші, мадяри, румуни й українці. Представники словаків, білорусів і альбанців виправдали свою неприсутність, заявляючи готовість співпраці. Конференція вибрала екзекутивний комітет, що буде протягом одного року очолювати працю станиці, передбачену в статуті АП АБН, затвердженому чартером з 1952 року.

Коли дивитись на тих представників, як радо вони стають до праці, скріплюється в душі українця надія на краще майбутнє, бо ми не самі в боротьбі проти тиранії і поневолення.

27 грудня 1953 р. відбулися заг. збори, 26 лютого 1954 інформаційно - підготовча конференція, а 27 березня установча міжнародна конференція. Це тільки головніші точки проробленої праці станиці АП АБН у Дітройті, що укріплюють надію на дальші успіхи.

Так станиця АП АБН відсвяткувала ділом десяту річницю АБН.

Так ушанувала чином річницю геройської смерти ген. Тараса Чупринки, що був основоположником АБН.

Так пожвавленою працею й широкозакроєною дією протиставиться активне громадянство ворожим силам, що присяглися послабити визвольну боротьбу Українського Народу.

М. Климишин

Йонґставн, Огайо

Шевченківські Роковини

Українська громада міста Йонґставн і околиці відсвяткувала гідно і достойно невмирущу пам'ять нашого Генія і Пророка репрезентаційним Святом, яке влаштував місцевий Відділ УККА в неділю, дня 4 квітня ц. р.

Свято відкрив голова Відділу, п. Юрій Присташ короткою промовою, по якій відспівано Американський Гимн. Могутній „Заповіт", муз. Вербицького, відспівали злучені хори: мішаний хор „Боян" та чоловічий хор „Трембіта". Хорами дириґував учит. А. Когут, солістом був п. М. Штинь. В дальшій програмі мішаний хор відспівав: „Кантата в честь Т. Шевченка" і „Огні горять", муз. І. Воробкевича, а чоловічий хор заспівав „Село", муз. Смеречанського, „Садок вишневий", муз. Гнатишина, „Реве та стогне" та „Гамалія", муз. Віликовського. Солістами були: п-ні М. Терлецька, п. І. Панько і п. Ю. Васко. Рецитаційний супровід до композиції „Гамалія" передавав через голосник п. В. Прокопик. Дириґент хорів учит. А. Когут вложив багато праці і труду для вивчення хорів, але за це оба хори були належно підготовані і виконання пісень було цілком добре.

Дуже гарну, змістом та формою, святочну промову виголосив п. М. Штинь.

Сопранове сольо мала п-ні В. Стахурова, яка з чуттям відспівала „Ой одна я одна" М. Лисенка та „На що мені карі очі" Бонковського. Вона також виголосила по-мистецьки поему „Кавказ". Другу деклямацію, „Суботів", виголосив Тарас Горбачевський. Було ще фортепіянове сольо, яке дуже гарно заграла п-ні Рамбль-Мушинська. Вона також акомпаніювала хорам та солістці.

На загал, ціла праграма була старанно приготована та своєла на високому рівні. Голова Відділу УККА, п. Ю. Присташ подякував у своїм кінцевім слові всім виконавцям програми та учасникам Свята, на яке прийшло численно не лише місцеві українські громадяни, але також і з околиці. Свято закінчено відспіванням Українського Національного Гимну. — Чистий дохід відіслано до Централі УККА.

Д-р Роман Стахура

Рачестер, Н. Й.

Життя Від. Т-ва „Самопоміч"

Одною з найрухливіших організацій в Рачестері є місцевий відділ Т-ва „Самопоміч". В кожній більшій українській імпрезі „Самопоміч" бере активну участь. Члени відділу майже поголовно є членами УКК та платниками Національного Фонду. При відділі Т-ва „Самопоміч" гуртуються різні українські організації та товариства як: 437 Відділ УНС, Пласт, СУМА, Українське Спортове Товариство, що має власну дружину копаного м'яча, яка приносить честь українському імені, Український Національний Хор, що завдяки вмілому проводові інженера Я. Матковського є гордістю українського Рачестеру, працьовитий 47 Відділ Союзу Українок Америки, 25 Відділ ООЧСУ та інші, яким початок і приміщення дав відділ Т-ва „Самопоміч". Відділ „Самопомочі" зорганізував і провадить „Рідну Школу" для дітей і вечірні курси українознавства. У „Рідній Школі" вчать: пані А. Смеречинська, п. Д. Квасниця та П. Майґутяк, а на курсах викладають проф. Годованець та проф. Омінцінський. Курси є на дуже високому рівні. Щоб дати змогу українцям Рачестеру читати рідні книжки, відділ „Самопомочі" закупив з власних фондів поважну кількість українських книжок для тутешньої міської бібліотеки. В домівці відділу міститься мала книгарня, де інж. Коцик продає українські часописи, журнали та книжки. Культурно - освітній реферат організує відчити та доповіді. До домівки Т-ва „Самопоміч" сходяться люди на партію шахів, бріджа, білярду чи пінґ - понґу, тут при буфеті зустрічаються приятелі, знайомі. Для скитальців в Европі відділ перевів збірку, що дала 383.50 дол. та харчів і одягу в кількості 1,400 фунтів, також відділ співпрацює з ЗУАДК. Не дивно отже, що, хоч як простора домівка, вона стає тісною, і Управа Відділу розглядається за можливістю купівлі власного дому.

Грошовий оборот за останній рік був 17,000 дол., при чому в касі відділу осталося 5,712 дол. — Свій розвій та успіхи в праці відділ завдячує голові та членам управи відділу, які з повною посвятою працюють для добра організації. З вдячности за віддану працю загальні збори відділу, дня 28 березня 1954 року одноголосно перевибрали уступаючу управу на наступний рік. До Управи увійшли: незаступимий Михайло Снилик — голова, пані Марія Холевчук — містоголова, М. Плаекач — секретар, М. Малинівський — скарбник, Р. Чорнобіль — культурно - освітній референт, І. Крамарчук — організаційний референт, Михайло Єйна — референт суспільної опіки, Ю. Левицький, В. Приймак, Л. Вах, М. Король — члени.

До Контрольної Комісії: пп. Квасниця, Кольцьо, Ґерболка.

До Товариського Суду: Зубрицький, Сінкевич, Годованець, Зобнів, Дідошак.

Делеґати до Централі Т-ва „Самопоміч": М. Снилик та М. Плаекач.

Делеґати до УКК: М. Плаекач та п. Цепух.

Делеґати до ЗУАДК: І. Крамарчук та М. Єйна.

Присутніх на зборах було 84 особи. Збори, які вміло провадив пан Зубрицький, відбулися в дружній атмосфері, а всі дискусії були на високому рівні. Опускаючи залю нарад присутні були горді за себе, були горді, що є членами Т-ва „Самопоміч", членами організації, що стоїть на сторожі української еміґрації, та береже її вірно для свого народу.

Роман Тишовницький

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

КОНЦЕРТ М. МІНСЬКОГО І ДАРІЇ КАРАНОВИЧ - ГОРДИНСЬКОЇ В БОФАЛО

В суботу, дня 3-го квітня, завітали до Бофало з власним концертом соліст М. Мінський і піяністка пані Дарія Каранович - Гординська. Приявна на концерті публіка, яка цікавиться нашими культурними надбаннями і любить музику, мала мистецьку насолоду, слухаючи виконавців цього концерту. Мінський співав і переживав виконувані твори, а стилево зложена програма дала нам зразки творчости наших композиторів, у більшості твори нові, не знані ширшому загалові слухачів, як повна експресії пісня Фоменка „Любіть Україну" (до слів Сосюри, що наробила була стільки шуму у совєтському Союзі), чи драматична балада про Байду-Вишневецького, збудована на народних мотивах у стилі козацьких дум, створена майстерно Фоменком. Пісні Степового, Рудницького, Січинського й Мейтуса, народні пісні, повні українського гумору, в мистецькій обрібці Фінаровського, Барвінського, Віліпського і Фоменка, дістали у Мінського так само прекрасну інтерпретацію, як і дві арії з Ріґолетто і Кармен. Голос Мінського повний сили і краски, піяна ніжні, як нитки павутиння, у виконанні співаних творів чується зрозуміння стилю пісні.

Співвиконавцем у творах, які співав Мінський, була непересічна піяністка пані Дарія Каранович - Гординська, яка зуміла не тільки у фортепіяновій партії співаних творів, але і сольових фортепіянових творах, віддати вірно Шопенівський лірherизм у ноктюрні, чи виказати бравурну техніку у Завера прелюді, чи легкість українського танку у Барвінського.

Не тільки квіти, але щире захоплення слухачів, були нагородою мистцям за їхній труд і за мистецтво, яким обдарили приявних.

О. З.

ПОДЯКА

Панові Д-р Теодорові Парфановичеві
лікареві в Бофало, Н. Й.

складаємо цею дорогою щиру подяку за безкоштовне лікування і дбайливу лікарську опіку в часі нашої недуги.

ЛІДА і ХРИСТЯ ЗАЛЕСЬКІ
Бофало, Н. Й.

ПОДЯКА

Управа Осередку СУМА ім. М. Павлушкова в Шікаґо складає оцим сердечну подяку Вп. П. В. Босому й усім членам Його оркестри за це, що не пожалували труду, невигод і страти часу получених з приїздом до Шікаґа на Маланчин Вечір СУМА в Шікаґо 1954 р.

Ця знаменита оркестра у великій мірі причинилася до того, що Маланчин Вечір СУМА на довго ще останеться незабутньою товариською імпрезою для цілого українського Шікаґа.

Щире Спасибі Вам за це від всієї сумівської молоді в Шікаґо.

Управа Осередку.

„В САМОСТІЙНИЦЬКИХ ЛОПУХАХ"

Від Редакції: У часописі „Радянська Україна" (22. 1. 1954) за підписом якогось Матвія Шестопала вміщено цей фейлетон. Совєтські гумористи, як відомо, не люблять застановлятися над темами українського націоналізму — вони воліють цих тем уникати, як небезпечних. Натомість оперують здебільшого темами побутовими, таврюючи „в порядку самокритики" недотягнення совєтської торгівлі, висміюючи совєтських бюрократів, „головотяпів" та ін. „Буржуазних націоналістів" згадують совєтські газети з найбільшою лютттю, з піною на устах.

В передрукованому нижче фейлетоні гостроту свого пера випробовує совєтський гуморист на Степанові Бандері, Андрієві Мельникові та Данилові Скоропадському. Гумор цього фейлетону на дуже низькому рівні. І звичайно цей фейлетон не народився сам по собі в буйній уяві автора, а написаний на спеціяльне замовлення, щоб у карикатурному вигляді представити перед совєтським читачем українську політичну еміграцію та її діяльність. З того виходить, що на рідних землях про змагання української еміґрації населення знає, якщо в такий спосіб приходиться совєтській пресі їх поборювати.

„Ті лопухи, які ми не без підстав виділяємо серед безлічі інших, росли на околиці Мюнхена.

Це були звичайні собі лопухи — неодмінні супутники смітників і звалищ, — і нічого більше про них не можна було б сказати, якби одного разу вони не послужилися „національному поступові..."

В той час, про який іде мова, в лопухах сиділи двоє добродіїв і займалися досить дивними, на перший погляд, справами. Один з них заклопотано розтирав ґулю на лобі, а другий — марно намагався запхнути пальця, що вперто визирав із подертого черевика.

Ви, напевно, вже здогадалися, що то були не хто інші, як Степан Бандера і Андрій Мельник — головний і найвищий провід націоналістичного „скитальства".

— Ну, як? — похмуро мовив Бандера.

— Так! — меланхолійно відказав Мельник.

По якійсь хвилі Бандера заговорив знову:

— Чи не здається вам, що інтереси будучности вимагають від нас обопільних і рішучих акцій?

У відповідь на те, в животі Мельника гучно забурчало.

З'ясувавши таким чином точку зору, провід став діяти. Передусім було подано сиґнал. На поклик свого проводу з навколишніх бур'янів вилізло кілька понівечених „скитальців".

— Дістали що попоїсти? — звернувся до них провід.

— Дулю з маком! — почулося в одвіті.

— Ов-ва! — констатував провід. — А ви казали, хто ми такі?

— Казали. Все'дно не дають. Ви, кажуть розпорошені дуже. Нам організацію подавай — з чіткою програмою, в кількох примірниках, і неодмінно англійською мовою...

Бандера з Мельником переглянулись:

— То, може, організуємось!..

Так в лопухах зародилася ідея самостійницького уряду.

Уряд був сформований негайно. Спочатку він складався з міністра самогону, міністра вареників, лорда - охоронця цибулі і державного секретаря національного духу.

Після того, як одного разу, прокинувшись, провід зажадав з похмілля сирівцю, була утворена нова посада — міністра огіркового розсолу, у виданні якого перебуває також і сирівець.

Бандера, як і слід було чекати, маючи спритну вдачу, відразу захопив пост президента. Мельнику нічого іншого не лишилось, як очолити опозицію.

По створенні новий уряд зголосився американським властям і тут же був узятий на облік, а також на утримання.

Незабаром, однак, в уряді розпочалися чвари, які закінчилися тим, що лідер опозиції поцупив з кишені президента всю державну казну і зник у темряві ночі, не знати куди. Лише згодом поширилась чутка, нібито в сусідніх коноплях Мельник утворив свій власний, сепаратний уряд, який теж був взятий на облік та на утримання американців.

По всіх бур'янах Европи й Америки творилося щось подібне...

Коли ослабла троха бур'янова сверблячка, постало питання: а що ж далі? Як бути, приміром, з Україною, з дійсно вільною і незалежною Україною, яка живе щасливим радянським життям і знати-відати не хоче навіки проклятих ворогів своїх?!

Для розв'язання цього пекучого питання в одну з американських кав'ярень з'їхалася вся бродюча націоналістична еліта.

— Джентельмени! — взяв слово промовець.

Присутні захихикали.

— Джентельмени! В ім'я загалу я закликаю вас — погляньте: що робиться на Україні?

Всі повернулись на той бік, куди вказував промовець, але нічого не побачили.

— Ти не піддурюй, а кажи прямо, що маєш казати! — запротестував хтось.

— Я хочу сказати, що наближається час великих зрушень. Візьмемо лемішку. Знаєте ви, що її не їдять більше на Україні! Заборонено! Знаєте ви, що в українському борщі давно вже немає ніякого українського духу? Вигнали! Знаєте ви, що галушки з салом варять лише в підпіллі?.. Де, питаю я вас, свобода? Де українська державна самостійність і незалежність?

— Коротше, а то юшка прохолоне! — продудніло кілька голосів ззаду.

На трибуну зійшов черговий промовець. Всі пізнали в ньому Данила Скоропадського.

— Панове, — заявив він, — В ім'я справедливості прошу обрати мене гетьманом. В мене вже й булава є — сам вистругав...

По цих словах у залі зчинився страшний гармидер. Прихильники республіки з кулаками кинулися на прихильників монархії. Монархісти в свою чергу атакували республіканців. Скориставшись метушнею, Бандера загнав Мельника на слизьке і став товкти його, як макогін макітру, поки чиясь рука з усього розмаху не опустила на бандерину голову важкого тризуба, від чого держак розлетівся на цурки.

На бійку нагодився якийсь містер. Всі враз посмирніли. Містер оглянув зборище, сказав невиразно „Гм" і повернув назад.

— Що б воно значило?

— Може, прибавку жалування?

На бійку нагодився якийсь містер і партійні незгоди одразу вщухли. Вдалося навіть прийняти кілька офіційних комунікатів.

В питанні претенсій проводу до України:

Сердилась баба на торг, а чорт того й не знав...

В питанні про становище „скитальців":

Найнявся — продався: скажуть дверима скрипати — скрипай.

В питанні про українські території ніякої резолюції не було прийнято. Ухвалили обмежитися тією землею, що під нігтями...

Резолюція в питанні про поточні події гласила:

Перше. Вважати держак від тризуба негодящим навіть на те, щоб у цебрі помішати. (Список інших, виведених з ужитку речей, додасться окремо).

Друге. Нового держака замовити з дерева, яке хоч і гнулося б, та не ламалось.

Третє. Просити ФБР та інші зацікавлені відомства виділити додаткові асигнування на покриття збитків, а також на піднесення самостійницького духу...

Так і не вирішили, що ж далі?

Бандера сердито чухав потилицю. Мельник сопів, латаючи кобеняк, а Скоропадський сидів у кутку і тихенько скиглив: під час бійки його хтось болюче вкусив за литку...

Матвій Шестопал

ЗУАДКОМІТЕТ ПОЧИНАЄ НОВУ ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ

Слідуючі родини з Австрії прохають американських українців помогти їм переселитися до ЗДА на основі нового іміґраційного закону з 1953 року.

ЛИСТА Ч. 13

Вілозір Іван;
Бондаренко Іван, Йосифа;
Цвіркун Борис, Ніна;
Чаплинський Ігнатій, Анна, Ігнатій, Марія, Анна;
Діброва Іван, Валентина, Володимир;
Дорек Петро;
Ґордієвич Йосиф, Йосифа, Людмила, Ізабелла;
Гуглин Микола, Катерина, Микола, Володимир;
Орлів Іван, Анна, Іван, Віктор;
Шарий Іларіон;
Щербина Ілько;
Швед Іван, Анна, Марія, Ольга, Йосиф, Володимир;
Тарновецький Трофим;
Зарічний Федір;
Зеленко Юхим, Франціска, Анатолій, Катерина, Борис, Кирило, Броніслава;
Жила Йосиф, Фльора.

ЛИСТА Ч. 14

Білик Теодор, Марія, Стефанія;
Бондарук Григорій, Лідія, Микола, Леся;
Хільченко Григорій, Пелагія;
Хільченко Серафим, Маргарита, Христя;
Чучман Ева, Софія;
Фута Ярослав;
Гаврилюк Іван;
Годун Федір;
Григорович Ігор, Анастазія;
Іващук Дмитро, Марія, Леся;
Кліневська Тамара, Валентина, Віктор;
Логин Петро;
Матіїв Василь, Ольга, Іван, Стефанія, Роман;
Нарожняк Петро;
Ольбрехт Петро;
Пасиняк Микола;
Плотник Михайло, Марта;
Поварчук Василь;
Савчук Микола, Анастазія;
Семченко Віктор, Анна, Олена, Надя, Ольга;
Сивків Микола, Михайлина, Ярослав, Роман, Дмитро;
Тровин Петро, Катерина;
Вернигоренко Григорій;
Зубенко Карпо.

ЛИСТА Ч. 15

Бобурчак Григорій;
Бурак Василь;
Дідощак Ґреґор, Марія;
Довгань Іван;
Довгополий Микола;
Дердж Федір;
Федорчук Іван;
Фрайщин Іван;
Д-р Гарасимів Алексaндер, Марія;
Гринюк Микола, Віра;
Гришко Іван;
Ільків Василь;
Катамай Вільгельм;
Каблас Трохим;
Косович Грицько;
Козак Дмитро, Кароліна, Марія, Розалія;
Крендулщак Йосиф;
Криховецький Михайло;
Кубітович Василь;
Куртяк Михайло, Юлія, Розалія;
Литвенчук Михайло, Анна;
Мандрик Іван, Анастазія;
Мілер Марія, Кароль;
Надраґа Дмитро, Юстина, Уляна, Орест, Наталка;
Петровський Теодозій;
Софінський Анатоль, Роза, Розалія;
Трембей Анна, Роземарія;
Турків Ґреґор;
Чутчук Михайло, Марія, Михайло;
Устименко Михайло, Валпурґа;
Кестл К. Губерт;
Зарубець Юрій, Олена, Валентина;
Безпальчин Анна, Валеріян;
Безпальчин Василь, Анна, Валеріян, Петро.

ЛИСТА Ч. 16

Данилюк Михайло;
Ґнатков Томаш;
Каблак Ілля, Лізелотта, Ірина;
Канцир Олекса, Ева, Ґюнтер, Алекс, Ґабріеля;
Кобилецький Іван, Ксеня, Ярослав, Микола;
Коняк Іван, Марія;
Куриляк Василь, Анна, Еріх, Роземарія;
Мазник Микола;
Мельник Віра, Марта;
Олійник Дмитро, Анна;
Кміт Петро;
Петрів Микола, Марґарета, Кароль, Артур Норберт;
Ретельський Микола, Анна, Ольга, Марія, Богдан;
Розекін Павло;
Сарамаґа Микола, Ольга;
Семанків Григорій, Марія, Ярослава, Роман;
Старостяк Микола;
Стринадюк Микола;
Таранчо Борис, Катерина;
Вараґаш Семен, Татяна, Тарас;
Васик Дмитро, Анна, Марія;
Вітко Василь;
Войтишин Анна, Євгенія, Роман;
Зінченко Єлисавета, Володимир, Марія.

ЛИСТА Ч. 17

Баратов Павло;
Деревянко Федот;
Дравницький Петро, Марія;
Гапяк Дмитро, Стефанія, Василь, Марія;
Козяк Андрій, Йозефа;
Лавринович Дмитро, Інґеборґ;
Науменко Валя, Євген;
Нестер Лев;
Сачок Петро, Ганналора;
Сосновська Анна, Петро, Карл;
Стельмащук Олекса, Рут, Астрид, Раймунд;
Микуш Іван, Марія, Петро, Микола.

Щоб запевнити приїзд цим родинам, треба, щоб американські громадяни підписали заяву, що вони мають мешкання і працю для нових іміґрантів, займуться їх приміщенням у ЗДА та що нові іміґранти не стануть тягарем для американського суспільства.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а членв УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

ПРОДАЖ БІЛЕТІВ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФЕСТИВАЛЬ УНС

(Дня 16-го травня 1954 в Карнеґі Голл).

Квитки на імпрезу з нагоди 60-річчя Українського Народного Союзу 16. травня б. р. в Carnegie Hall можна набути в секретарів відділів, а саме:
Відділ:

5 PAUL BARNYCH, 23-90 — 29th St., Astoria, L. I., N. Y.
8 WASYL MANDZIJ, 70 Chestnut St., Yonkers, N. Y.
25 J. GIBAYLO-GIBBONS, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
27 OSTAP OLESNYCKYJ, 228 Peshine Avenue, Newark, N. J.
69 MICHAEL LYKTEY, 35-10 — 35th Street, Astoria, L. I., N. Y.
97 WILLIAM TABACHUK, 188 Hope Avenue, Passaic, N. J.
117 SEMEN KUCHMA, 214 East 10th Street, New York, N. Y.
130 H. LUCHANKO, 257 East 2nd Street, New York, N. Y.
155 M. CHUMER, 343 Laurie Street, Perth Amboy, N. J.
158 J. PAWCHAK, 101 South 1st Street, Brooklyn, N. Y.
160 M. KOSTYSHYN, 145-02 Liberty Avenue, Jamaica, N. Y.
171 STELLA RYAN, 88 Terrace Avenue, Jersey City, N. J.
194 Dr. Y. PADOCH, 33 Hillside Avenue, Mahwah, N. J.
194 WASYL NYKYFORUK, 740 E. 9th St., New York 9, N. Y.
200 STEPHEN SHIPKA, 127-28 — 102nd Road, Richmond Hill, L. I., N. Y.
204 WASYL HASIY, 527-9 East 12th Street, New York, N. Y.
281 L. BACHYNSKY, 46 Washington Parkway, Bayonne, N. J.
293 Mrs. M. DEMYDCHUK, 416 — 17th Street, Brooklyn, N. Y.
361 PETER KUCHMA, 95 East 7th Street, New York, N. Y.
371 J. BARANIUK, 159 Melrose Avenue, Irvington, N. J.
455 Mrs. M. BLYZNAK, 318 East 6th Street, New York, N. Y.

Рівнож в крамницях:

ARKA, 48 E. 7th St., New York,
SURMA, 11 E. 7th St., New York,
EKO, 145 Second Ave., N. Y. C.
VARIETY BAZAAR, 91 Mercer St., Newark, N. J.
NASH BAZAAR, 77 E. 7th St., New York, N. Y.
SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЦІНИ місць: Льожі $3—$2.40, партер $2.40, 1-ий бальком $1.80, 2-ий бальком $1.50.

Замовлення на білети проситься надсилати з належитістю

Посмертні Згадки

МАРТИН ПРОБОРІВСЬКИЙ — довголітній член і бувший урядник Т-ва Запорозька Січ, відділ 206 УНСоюзу в Вунсакет, Р. Ай., літ 64, помер 18-го березня 1954 р. Походив з села Ставки, пов. Скалат, Галичина. Покійний був примірним громадянином. Оставив в смутку дружину Теклю, дочку Анну, сина Стаха і троє внуків. Похорон відбувся 22. березня з дому жалоби до Укр. Православної церкви св. Михаїла, а відтак на цвинтар. — В. Н. П.!

І. Кокольський, секр.

АНАСТАЗІЯ МАТУШЕНСЬКА — з дому Сірко, померла 25-го березня 1954 р., проживши 72 роки. Покійна походила з Бродів (Фільварки Великі) Галичина, де за молодших літ брала діяльну участь в культурно-освітних товариствах.

Похорон відбувся 29-го березня з церкви Неп. Зачаття Преч. Діви Марії на "Oliver Cemetery".

Цим шляхом хочу висловити щиру подяку в першій мірі Знайомим з Бродів, які прийшли з першою розрадою та всім Знайомим і Приятелям, що брали участь в похороні.

Покійна залишила в смутку дочку Володимиру і внука Ярослава, а другу дочку з внуками на Словаччині.

Вічна Їй Пам'ять!

З горем в серці
ВОЛОДИМИРА ЦЕЛЮХ

ТАРЗАН, ч. 3265. Приятельський кінець.

THEN NUMA DID A STRANGE THING. HE PAUSED, COCKED HIS HEAD TO ONE SIDE, LIKE AN INQUISITIVE DOG, AND EYED THE APE-MAN CURIOUSLY.

SMILING GRIMLY, TARZAN LAID A HAND ON NUMA'S HEAD AND SCRATCHED THE BASE OF A SHAGGY EAR. A LOW, CONTENTED RUMBLE CAME FROM NUMA'S CAVERNOUS CHEST.

Після того Нума зробив дивну річ. Він пристанув, перехилив голову набік, немов допитлива собака, і з зацікавленням подивився на мавполюдину.

Тарзан обережно зблизився, з виразом заспокоєння на устах, муркотячи голосно, як це роблять великі коти, коли вдоволені. Лев спостерігав його з сумнівом.

Нума схилив голову, понюхав людину, а тоді потер свою голову об її тіло.

З похмурим успіхом Тарзан поклав руку на голову Нуми і почухав під кудлатим вухом. З могутніх грудей Нуми продунав низький вдоволений рик.